

KROPPSLIG HÄLSA FÖR BRUKARE

Hälsa för brukare, Umeå, 190404

Ingrid Espling, fysioterapeut VC Granen Malmö

Illustration: Alf Dahlman Design

Glöm inte bort kroppen!

- Vanliga kroppsliga hälsoproblem
- Hinder för vårdsökande
- PRIO: Lättillgänglig primärvård i LARO

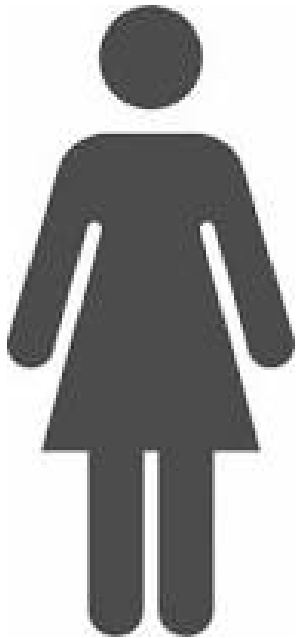
Kroppslig ohälsa

Den fysiska hälsan hos personer med drogbruk kan glömmas bort och nedprioriteras

- Blodsmitta, fr a hepatit C
- Bakteriella infektioner t ex stafylokockinfektioner
- Tandhälsa
- Luftvägsbesvär (rökning hos en majoritet)
- Värk från muskler, skelett och leder
- Genitala besvär
- Högt blodtryck
- Diabetes etc etc...

Forskning: Dålig fysisk hälsa hos patienter i LARO

Tänder och munhåla – 69%

Luftvägar – 47%

GI-kanalen – 56%

Genitalia/sexuell funktion – 47%

Smärta trots LARO – 66%

75% röker dagligen
9% genomsnitt i Sverige 2016

Självrapporterade symtom. N=218.

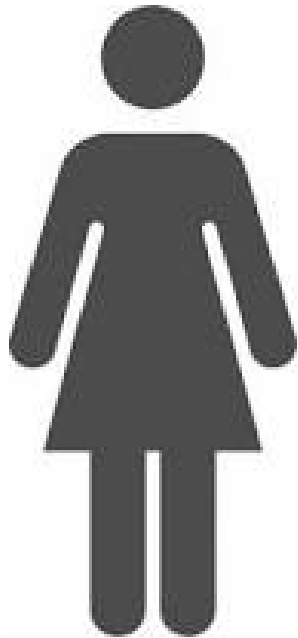
Opublicerade data: K Troberg, A Håkansson, D Dahlman 2019.

Hinder för vårdsökande

Illustration: Alf Dahlman Design

Forskning: Vårdsökande hos patienter i LARO

Tänder och munhåla – 69%

52 % hade ej sökt vård

Luftvägar – 47%

56 % hade ej sökt vård

GI-kanalen – 56%

66 % hade ej sökt vård

Genitalia/sex – 47%

80 % hade ej sökt vård

Smärta trots LARO – 66%

71 % hade ej sökt vård

Självrapporterade symtom. N=218.

Opublicerade data: K Troberg, A Håkansson, D Dahlman 2019.

Vad hindrar från vårdsökande?

- **Nedprioritering:** Har annat att fokusera på än den kroppsliga hälsan, praktiska hinder
- **Stigmatisering:** Dåliga erfarenheter av vården, oro att bli dåligt bemött, kunskapsbrist om beroende
- **Okunskap:** Kroppskännedom, kunskap om vårdsystemet

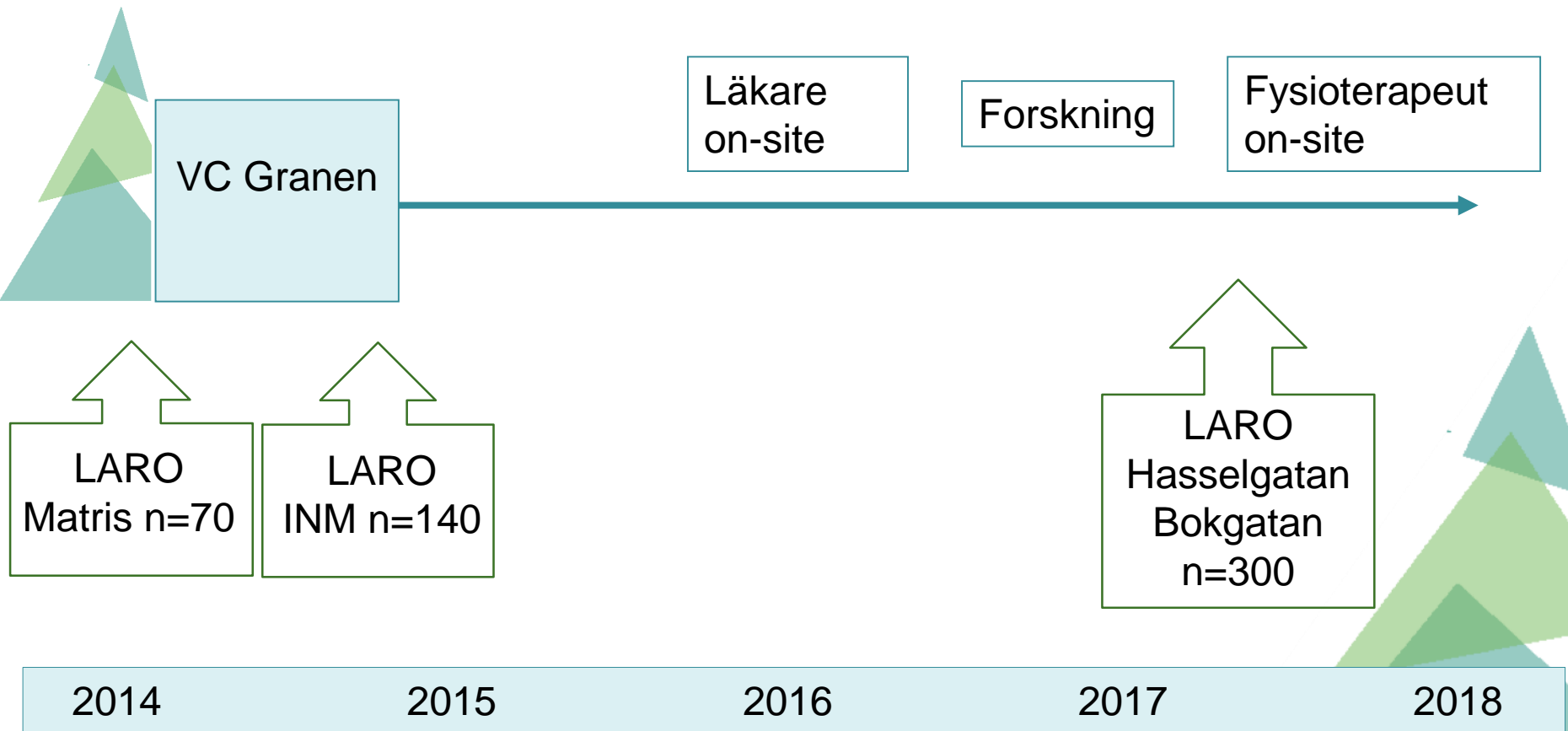
Lättillgänglig vård

PRIO – ett projekt för lågtröskelvård

- PRIO = **PR**imärvård i **LARO**
- 1 vårdcentral + 4 LARO-mottagningar i Malmö
- Kontinuerlig utveckling sedan starten 2014: från triagering till on-site, vaccinationer, sjukgymnastik/BK

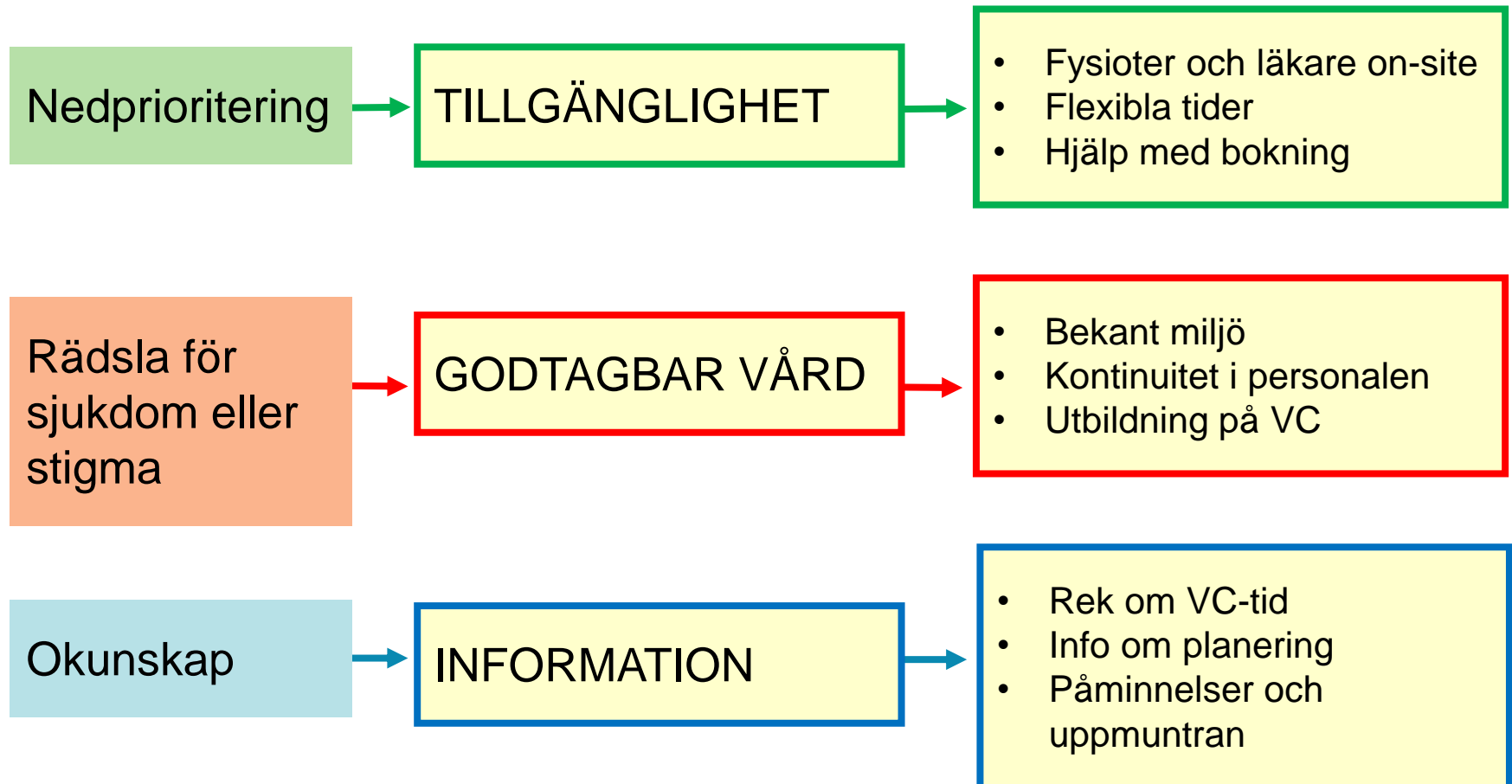
PRIO – utveckling

PRIO i praktiken 2019

- Läkare 3 h varannan vecka (4 LARO) + fysioterapeut 2 h varannan vecka (1 LARO).
- Bokade och drop-in-tider på samtliga enheter. Ingen avgift vid uteblivet besök.
- Informationsutbyte och nära samarbete VC + LARO-personal.
- Om pat önskar så deltar LARO-personal i konsultationen.
- Uppföljande prover mm via LARO.

PRIO minskar barriärer mot sjukvården

Patientfall 1: Knäsmärta

- 60-årig kvinna med buprenorfinbehandlat opioidberoende, hypertoni och KOL. Rökt i många år. Söker läkare inom PRIO pga knäsmärta.
- Undersökning hos läkare (på LARO) och fysioterapeut (på VC) visar artros. Sparsam effekt av träning och kortisoninjektion.
- Röntgen visar uttalad artros i båda knäna. Remiss skickas till Ortoped. Patienten behöver opereras med knäplastik men måste gå ner i vikt samt sluta röka. Knyts till Hälsoenhet.
- Användning av rökheroin som smärtlindring. Efter diskussion med patientens psykiater höjs buprenorfindosen.
- Patienten går regelbundet hos fysioterapeut och planeras för operation av knäna.
- **Take home message: Ordentlig undersökning vid smärta trots pågående LARO-behandling! Oftast hittar man skada/sjukdom!**

Patientfall 2: Smärta och spänningar

- 36-årig kvinna med metadonbehandlat opioidberoende, drogfri 6 mån. Migrän sedan tonåren. Spänningshuvudvärk. Axelsmärta. Spänningar i kroppen, svårt att slappna av. Vill komma igång med träning men orolig för smärta.
- Utredd via läkare i PRIO, reumatisk sjukdom utesluten. Får recept på läkemedel mot migrän.
- Klinisk undersökning hos fysioterapeut av nacke och axel påvisar tendinit (inflammation i sena i axeln) och muskelutlösta smärtor från nacke.
- Tränar på vårdcentralen 6 v, axelrehab och allmän styrke- och konditionsträning. Deltar i Basal kroppskännedom i grupp 1 gång/vecka. Nöjd med resultatet.
- **Take home message: All smärta går inte att behandla med opioider!
Är smärtan muskulär/spänningsorsakad/multifaktoriell?**

Patientfall 3: Ledvärk

- 50-årig man i LARO-behandling, samt läkemedel mot högt blodtryck, bipolär sjukdom och ADHD. Hepatit C.
- Uppmanad via LARO-personal att träffa läkare i PRIO, pga debut av smärta och svullnad i händer och handleder.
- Bedöms av läkare som ledinflammation. Viss misstanke om reumatisk sjukdom. Prover tags via ssk på LARO samma dag. Recept på antiinflammatorisk medicin.
- Prover visar tecken till reumatism. Patienten remitteras till Reumatologmottagning för vidare utredning. Kallelse skickas till kontakt-ssk på LARO, som påminner om bokad tid.
- **Take home message: All smärta lämpar sig inte för sjukgymnastik!
Noggrann undersökning är A och O!**

STORT TACK!

